

III. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

1. ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

Ustawa wodna z 19 IX 1922 r. (Dz. U. z 1928 r. nr 62, poz. 574)

Art. 26. Odpowiedzialność za szkodę spowodowaną zanieczyszczeniami wody wynika z przepisu szczególnego, jakim jest art. 26 ustawy wodnej z 19 IX 1(022 r. Przepis ten nakłada na zakład, z którego zanieczyszczenie pochodzi, odpowiedzialność na zasadzie ryzyka; od odpowiedzialności tej zakład może się zwolnić, jeżeli wykaże, że dla zapobieżenia zanieczyszczeniu wody zastosował należyte środki ostrożności.

Gdy natomiast okoliczności takich nie wykaże, odpowiada za szkodę niezależnie od tego, czy można mu brak znajomości własnych urządzeń poczytać za winę, i niezależnie od tego, czy zachodzi również wina innego przedsiębiorstwa, któremu zakład odpowiedzialny za szkodę powierzył wykonywanie pewnych czynności (np. remontu). (I CR 499/62 z 24 VI 1(963 r.).

Ustawa z 14 IV 1937 r. o układach zbiorowych pracy (Dz. U. nr 31, poz. 242)

Art. 1. Żadna część układu zbiorowego pracy, bez względu na nadaną jej nazwę, nie może być pominięta przy wykładni tego układu. To samo należy odnieść do „uwag”, jakimi są przeplatane układy zbiorowe pracy, a jakie stanowią swoistą, właściwą dla układów, zbiorowych pracy technikę legislacyjną. Ma zatem moc regulowania normatywnego ta część układu, która została nazwana „uwagą” czy załącznikiem, i treść jej posiada taką samą moc wiążącą uczestników i podmioty związane układem, jak i treść ujęta w artykułach, paragrafach i ustępach czy punktach danego zbiorowego układu pracy (II PR 311/63 z 9 XI 1963 r.).

Kodeks zobowiązań z 27 X 1933 r. (Dz. U. nr 82, poz. 598 wraz z późniejszymi zmianami)

Art. 134. Ciążący na przedsiębiorstwach obowiązek przestrzegania w procesie produkcji przepisów z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy podyktowany jest nie tylko troską o własnych pracowników, lecz również troską o każdego człowieka, nie pozostającego z danym przedsiębiorstwem w stosunku pracy, który został dopuszczony w zasięg działania urządzeń tegoż przedsiębiorstwa.

Za szkodę wyrządzoną takiej osobie wskutek nieprzestrzegania przepisów z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy dany zakład pracy, jako sprawca wypadku, odpowiada na zasadach ogólnych, ściślej na podstawie art. 134 k.z. (II PR 477/62 z 6 II 1963 r.).

Art. 161 § 2. O zakresie odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną urazem ciała decyduje nie to, jaki stopień niezdolności do pracy wywołują normalne skutki samego takiego urazu, lecz to, jakie skutki uraz ten wywołał w połączeniu z innymi jeszcze schorzeniami czy właściwościami organizmu, jeżeli tylko skutki te wykra-

czają poza granice, w jakich musiałyby się ujawnić, gdyby do urazu nie doszło (II PR 449/63 z 16 VIII 1963 r.).

Art. 165. Zarządzenia administracyjne (w szczególności zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki dotyczące odszkodowań powypadkowych) w sprawie ugodowego zaspokojenia roszczeń odszkodowawczych nie wiążą sądu co do górnej granicy należnego zadośćuczynienia. Określenie w tych zarządzeniach kwoty, do wysokości której zakład pracy może uznać roszczenia odszkodowawcze, zmierza jedynie do wzmocnienia kontroli nad przyznaniem wyższego odszkodowania. Kontrolę w tym zakresie sprawuje sąd, który daje rękojmię nie tylko ochrony praw poszkodowanego pracownika, lecz również rękojmię należytej ochrony mienia społecznego (II PR 258/63 z 26 X 1963 r.).

Art. 166. Śmierć jednego z rodziców z reguły powoduje pogorszenie sytuacji życiowej małoletniego dziecka w sposób nie znajdujący pokrycia w rencie wypadkowej, zatem jego roszczenie o zasądzenie zadośćuczynienia za krzywdę moralną należy uznać w zasadzie za słuszne. Nie uzasadnia przy tym oddalenia takiego powództwa okoliczność, że dziecko na skutek braku świadomości w okresie niemowlęctwa lub wczesnego dzieciństwa bezpośrednio po śmierci rodzica nie odczuwa krzywdy moralnej z powodu jego utraty, gdyż poczucie tej krzywdy powstaje później, z chwilą dostatecznego rozwoju psychicznego dziecka (I PR 164/63 z 16 VII 1963 r.).

Art. 368 § 1 i 399. „Jeżeli po przeniesieniu własności nieruchomości z darczyńcy na obdarowanego, darczyńca — mając do tego podstawy — odwołał darowiznę, stał się on z powrotem właścicielem nieruchomości z chwilą, w której oświadczenie odwołania darowizny doszło do wiadomości obdarowanego w taki sposób, że mógł on o tym oświadczeniu powziąć wiadomość. Od tej chwili ma przepis art. 399 k.z. odpowiednie zastosowanie” (Uchwała III CO 51/63 z 17 X 1963 r.).

Dekret z 6 IX 1946 r. o ustroju rolnym i osadnictwie na ziemiach odzyskanych (Dz. U. nr 43, poz. 279)

Art. 3. Z treści przepisu art. 3 powyższego dekretu nie wynika, że akt nadania obejmujący działkę leśną jest bezwzględnie nieważny. Przepis ten zawiera wskazówkę dla władz rolnych, aby w zasadzie (poza wypadkami gospodarczo uzasadnionymi) nie włączać większych kompleksów leśnych w skład funduszu ziemi przeznaczonego na osadnictwo; kształtuje więc on pewne zasady polityki rolnej i leśnej państwa, co nie może mieć jednak wpływu na ocenę konkretnego prawomocnego aktu nadania (II CR 871/62 z 5 X 1963 r.).

Prawo rzeczowe z 11 X 1946 r. (Dz. U. nr 57, poz. 319 wraz z późniejszymi zmianami)

Art. 97. „Przepisy art. 97 pr. rzecz, i art. 45 post. rzecz, o zniesieniu współwłasności przez sprzedaż z licytacji publicznej mają zastosowanie także wówczas, gdy przedmiotem współwłasności jest nieruchomość położona w mieście, a jednym ze współwłaścicieli jest skarb państwa” (Uchwała III CO 19/63 z 11 XII 1963 r.).

Kodeks rodzinny z 27 VI 1950 r. (Dz. U. nr 34, poz. 308 wraz z późniejszymi zmianami)

Art. 28 § 2. „1. Małżonek może w czasie trwania wspólności majątkowej rozporządzić na rzecz drugiego małżonka przedmiotem należącym do wspólnego majątku.

2. Rozporządzenie takie nie stanowi majątkowej umowy małżeńskiej; do jego ważności wystarczy zachowanie formy przepisanej dla danej czynności prawnej” (Uchwała III CO 64/63 z 16 I 1964 r.).

Przepisy ogólne prawa cywilnego z 18 VII 1950 r. (Dz. U. nr 34, poz. 311)

Art. 3. Nie może powoływać się na przepis art. 3 p.o.p.c. ten, kto sam łamie obowiązujące w państwie ludowym zasady współzycia społecznego i na podstawie stworzonego przez siebie stanu faktycznego sprzecznego z prawem stara się z kolei ten stan utrzymać z powołaniem się na art. 3 p.o.p.c. (II CR 884/62 z 7 XI 1962 r.).

Kodeks postępowania cywilnego. Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z 25 VIII 1950 r. o ogłoszeniu jednolitego tekstu kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. nr 43, poz. 394 wraz z późniejszymi zmianami)

Art. 2. „W razie darowania kary przypadku majątku, do orzekania o zwrocie tego majątku osobie uprawnionej powołane są organa administracji państwowej” (Uchwała III CO 79/63 z 20 II 1964 r.),

Art. 388. Przekazanie przez sąd wojewódzki do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego w trybie art. 388 k.p.c. dopuszczalne jest tylko wówczas, gdy zagadnienie takie powstanie w związku z orzekaniem przez sąd wojewódzki przy rozpoznaniu środka odwoławczego. Stosowanie szczególnego przepisu art. 388 k.p.c. w drodze analogii do zagadnień prawnych powstałych w związku z orzekaniem przez sąd wojewódzki jako pierwszą instancję byłoby naruszeniem art. 388 k.p.c. i wbrew intencji ustawy prowadziłoby do zbędnego przewlekania postępowania (III CO 28/63 z 14 VI 1963 r.).

Ustawa z 30 XII 1950 r. Przepisy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 1961 r., nr 10, poz. 57)

Art. 3 ust. 1 pkt 3. „Sąd rewizyjny władny jest ustanowić adwokata dla strony, która w myśl art. 3 ust. 1 pkt 3 przepisów o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 10 z 1961 r., poz. 57) nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych” (Uchwała składu 7 sędziów SN III PO 30/63 z 20 XII 1964 r.).

Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z 22 VII 1952 r.

Art. 8. Stosownie do wyływającej z art. 8 Konstytucji PRL zasady jednolitego funduszu własności państwowej, państwo jest jedynym właścicielem całego mienia państwowego i zachowuje w stosunku do tego mienia pełnię uprawnień właściciela niezależnie od tego, w czym zarządzie to mienie się znajduje; w szczególności państwo zachowuje uprawnienia właściciela także co do mienia znajdującego się w zarządzie przedsiębiorstwa państwowego, a więc odrębnej od skarbu państwa osoby prawnej (III CR 252/63 z 24 X 1963 r.).

Dekret z 24 VI 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r., nr 23, poz. 97)

Art. 24. Przysługujące z tytułu ubezpieczenia społecznego zasiłki chorobowe pozostają w związku z pracą zarobkową i stanowią też związany z tą pracą dochód pracownika, okoliczność zaś, że wypłaca się je z funduszy ubezpieczenia społecznego, nie tylko nie wyłącza, ale przeciwnie — uzasadnia odpowiednie ich uwzględnienie w sprawach o odszkodowanie cywilnoprawne na zasadzie art. 24 dekretu o powsz. zaopatr. emeryt. (II PR 252/63 z 2 X 1963 r.).

Ustawa z 28 V 1957 r. o sprzedaży przez państwo domów mieszkalnych i działek budowlanych (Dz. U. nr 31, poz. 132)

Przepisy powyższej ustawy normują zasady pierwszeństwa w nabyciu nieruchomości. Jednakże nieuwzględnienie osoby, której przysługuje pierwszeństwo, przez prezydium właściwej rady narodowej przy wyborze nabywcy nie powoduje z tej przyczyny bezwzględnej nieważności uchwały. Unieważnienie w postępowaniu sądowym umowy sprzedaży zawartej w formie aktu notarialnego na podstawie uch-

wały prezydium właściwej rady narodowej zgodnie z przepisami powołanej ustawy i wydanych do niej rozporządzeń wykonawczych wymaga więc uprzedniego przeprowadzenia w postępowaniu administracyjnym uchylenia tej uchwały (2 CR 722/62 z 4 X 1962 r.).

Ustawa z 12 III 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. 1961 r., nr 18, poz. 94)

Art. 6. W razie dobrowolnej zamiany działek dokonanej w toku postępowania wywłaszczeniowego nieruchomości państwowa nie może być przekazana osobie fizycznej na własność, lecz tylko w wieczyste użytkowanie (III CR 34/63 z 28 V 1963 r.).

Ustawa z 17 II 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach (Dz. U. nr 12, poz. 60)

Art. 38. 1. Bieg ustanowionego w art. 38 ustawy z 17 II 1961 r. terminu do zaskarżenia przez członka spółdzielni uchwały walnego zgromadzenia o wykluczeniu go ze spółdzielni nie jest uzależniony od skuteczności wykluczenia określonej w art. 21 § 3.

2. Zgodnie z ogólną linią orzeczeń Sądu Najwyższego z ostatnich lat, wydanych na podstawie przepisów ustawy o spółdzielniach z 1920 r., uznać należy, że również pod rządami ustawy z 17 II 1961 r. członek wykluczony może poddać kontroli sądowej uchwałę walnego zgromadzenia o wykluczeniu go tylko w drodze zaskarżenia tej uchwały w sposób określony w art. 38 tej ustawy. Unieważnienie uchwały w trybie wyżej wskazanym stanowi więc przesłankę żądania ochrony prawnej przewidzianej w art. 11 p.o.p.c. i dopóki unieważnienie nie nastąpi, przepis ten nie ma zastosowania (2 CR 321/62 z 8 IV 1963 r.).

Art. 128 § 3. „Członek spółdzielni pracy może skutecznie dochodzić roszczenia o odszkodowanie przewidziane w art. 128 § 3 ustawy z dnia 17 lutego 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach bez dochodzenia roszczenia o nawiązanie stosunku pracy” (Uchwała składu 7 sędziów SN III PO 26/63 z 22 XI 1963 r.).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 IV 1961 r. w sprawie wynagrodzenia adwokatów za wykonywanie czynności zawodowych (Dz. U. nr 24, poz. 113)

„Współuczestnikom procesu, zastąpionym przez jednego adwokata, w razie wygrania przez nich sprawy sąd przyznaje zwrot kosztów procesu z tytułu poniesionych przez nich wydatków na opłacenie pełnomocnika procesowego w wysokości jednego wynagrodzenia, należnego adwokatowi w granicach stawek określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 kwietnia 1961 r. w sprawie wynagrodzenia adwokatów za wykonywanie czynności zawodowych (Dz. U. nr 24, poz. 113)”.(Uchwała składu 7 sędziów SN III PO 17/63 z 20 XII 1963 r.).

Zebrat
Witold Świącicki

2. ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO IZBA KARNA I IZBA WOJSKOWA

Kodeks karny z 1932 r.

Art. 1. Przez współukarane czyny uprzednie i następne rozumie się w doktrynie działania poprzedzające główny czyn przestępny lub po nim następujące; działania te, oceniane w ramach całego zdarzenia przestępnego, wchodzą w skład

przestępstwa głównego, za które wymierza się karę. Fałsz dokumentu, mający na celu ukrycie niedoboru, jest współukaranym czynem następnym, za który sprawca nie ulega karze, skoro skazany został za niedobór (1 VI 1964 r. — III K 99/64).

Art. 1. Przy przestępstwie skutkowym ten, kto ma szczególny obowiązek zapobieżenia skutkowi przestępstwa, ponosi odpowiedzialność za to przestępstwo, jeżeli skutkowi nie zapobiegał (uchwała składu 7 sędziów z 31 III 1964 — RNw 10/64).

Art. 14. § 2. Stwierdzenie od strony obiektywnej dopuszczenia się przez sprawcę określonych w ustawie karnej zaniedbań, które doprowadziły do określonych w tejże ustawie skutków, nie wystarcza do ustalenia winy nieumyślnej sprawcy. Konieczne jest do tego ponadto wykazanie po jego stronie lekkomyślności lub niedbalstwa. Obiektywny błąd sprawcy nie zawsze jest bowiem błędem zawinionym (Uchwała składu 7 sędziów z 31 III 1964 — RNw 10/64).

Art. 26. Podżeganiem jest wzbudzenie w psychice innej osoby woli popełnienia przestępstwa/Jeśli jednakże owa osoba taką wolę już ma i chce popełnić przestępstwo, to podżeganie nie zachodzi, co nie wyłącza możliwości przypisania oskarżonemu pomocnictwa (15 V 1963 — III K 100/63).

Art. 31. Zagarnięcie przedmiotów wymienionych w art. 4 m.k.k. i następne ich przechowywanie bez zezwolenia stanowią dwa przestępstwa w zbiegu realnym (Uchwała połączonych Izb Karnej i Wojskowej z 26 VI 1964 — VI KO 57/63).

Art. 63. Okres warunkowego zawieszenia wykonania kary miarodajny w kwestii zarządzenia wykonania tej kary (art. 63 k.k.) biegnie od dnia uprawomocnienia się wyroku, w którym to zawieszenie orzeczono (9 IV 1964 — VI KO 6/64).

Art. 134. Do istoty przestępstwa z art. 134 k.k. należy dążność do wywołania w urzędniku świadomości związku przyczynowego pomiędzy naruszeniem przez niego obowiązku służbowego a korzyścią majątkową lub osobistą, udzieloną lub przyobiecaną. Z powyższego wynika, że sprawca tego czynu poprzez swą „dążność” staje się inicjatorem takiego działania. Wówczas druga osoba, przyjmująca taką korzyść, nie może być ze swej strony tym, kto w trybie art. 290 § 2 k.k. przejawia również inicjatywę poprzez „żądanie” uzależniające lub za czynności, które sprzeciwiają się ustawie (8 VII 1964 — III K 133/64).

Art. 148. Dla bytu przestępstwa z art. 148 k.k. wystarczy, by sprawca utrudniał postępowanie karne (w tym również postępowanie wykonawcze). Ponieważ ukrywanie się prawomocnie skazanego niewątpliwie utrudnia wykonanie orzeczonej wobec niego kary, przeto udzielenie skazanemu pomocy do tego wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 148 k.k. (25 III 1963 — II K 740/62).

Art. 286. Przepis art. 286 k.k. zawiera określenie „na szkodę interesu publicznego lub prywatnego”, przeto „szkoda” w rozumieniu tego przepisu jest pojęciem o wiele szerszym aniżeli szkoda materialna. W grę tu bowiem wchodzi ochrona nie tylko dóbr materialnych, lecz także dobra niematerialnego, związanego z organizacją życia społecznego i prawidłowością jego funkcjonowania (20 VII 1964 — II K 127/64).

Kodeks postępowania karnego

Art. 6. Sąd Najwyższy, ponownie rozpoznając sprawę, nie jest związany wykładnią prawa zawartą w poprzednim wyroku Sądu Najwyższego w danej sprawie, uchylającym wyrok sądu I instancji i przekazującym mu sprawę do ponownego rozpoznania (Uchwała Całej Izby Karnej z 26 VI 1964 — VI KO 22/63).

Art. 73. Nieprzyznanie się oskarżonego jest formą jego obrony i wykonywanie

prawa do obrony w tej postaci nie może stanowić okoliczności wpływającej ujemnie na jego położenie procesowe, a w szczególności na surowszy wymiar kary (6 IV 1964 — Rw 392/64).

Art. 287. Przepis art. 287 k.p.k. ma zastosowanie jedynie do oskarżonego przebywającego na wolności i jako przepis wyjątkowy nie może być interpretowany rozszerzająco. Jeżeli więc oskarżony pozostaje na wolności, jest obowiązany stawić się na każde wezwanie sądu i można go nawet sprowadzić przymusowo w razie nie usprawiedliwionego niestawiennictwa (14 III 1963 — II K 46/63).

Art. 377. Rozpoznanie na tej samej rozprawie spraw z wzajemnego oskarżenia prywatnego i wydanie w tych sprawach jednego wyroku stanowi podstawę do uznania wyroku za nieważny w myśl art. 377 lit. c k.p.k. (9 IV 1964 — VI KO 1/64).

Art. 388 § 4. Z przepisu art. 388 § 4 k.p.k., stanowiącego, że Sąd Najwyższy nie może skazać oskarżonego uniewinnionego, a orzeczoną karę zaoszczędzić tylko w razie założenia rewizji na niekorzyść, wynika, że Sąd Najwyższy nie tylko nie może skazać uniewinnionego, lecz że nie może także skazać oskarżonego, przeciwko któremu umorzono postępowanie albo którego uwolniono od kary; zgodnie bowiem z założeniem przepisu art. 388 § 4 k.p.k. we wszystkich tych wypadkach Sąd Najwyższy nie może skazać oskarżonego, którego nie można pozbawić toku instancji sądowych (27 II 1964 — III K 341/63).

Art. 388 § 4. Wyroki umarzające postępowanie karne po myśli art. 49 k.p.k. należy traktować w swych skutkach na równi z wyrokami uniewinniającymi i, orzekając co do istoty sprawy, Sąd Najwyższy nie może skazać również oskarżonego, co do którego postępowanie karne umorzono w trybie art. 49 k.p.k. (19 XII 1963 — V K 599/63).

Mały kodeks karny

Art. 46. Funkcjonariusze Związku Harcerstwa Polskiego w myśl art. 46 m.k.k. ponoszą odpowiedzialność karną z rozdziału XII k.k., bowiem Związek Harcerstwa Polskiego jest organizacją mającą zlecone czynności zarządu państwowego w zakresie wychowania młodzieży i kultury fizycznej (24 VI 1964 — III K 297/62).

Kodeks Karny Wojska Polskiego

Art. 51 § 1. Recydywą w rozumieniu art. 51 § 1 k.k.W.P. jest jedynie popełnienie przestępstwa po odbyciu kary pozbawienia wolności. Uiszczenie grzywny nie jest równoznaczne z odbyciem kary w rozumieniu art. 51 § 1 k.k.W.P. (3 III 1964 — Rw 214/64).

Art. 137 § 1. Dla istoty przestępstwa z art. 137 § 1 k.k.W.P. nie ma znaczenia, czy sprawca dąży do trwałego uwolnienia powierzonego jego nadzorowi aresztowanego, czy też chce umożliwić aresztowanemu przebywanie na wolności tylko przez pewien czas. W jednym i drugim wypadku sprawca narusza szczególnie obowiązek służbowy, jakim jest obowiązek strzeżenia lub dozoru powierzonych jego pieczy i pozbawionych wolności aresztantów (4 II 1964 — Rw 50/64).

Art. 144 § 1. Każde naruszenie przez kierowcę wojskowego pojazdu mechanicznego ogólnie obowiązujących przepisów o bezpieczeństwie i porządku ruchu na drogach publicznych stanowi zarazem naruszenie „regulaminowych zasad prowadzenia wojskowych pojazdów mechanicznych”, o których mowa w art. 144 k.k.W.P.

Naruszenie regulaminowych zasad prowadzenia wojskowych pojazdów mechanicznych wypełnia znamiona działania określonego w art. 144 k.k.W.P., gdyż użyte w art. 144 § 1 k.k.W.P. słowo „oraz” nie oznacza wymogu spełnienia obu warunków,

to jest zarówno naruszenia „regulaminowych zasad” prowadzenia wojskowych pojazdów mechanicznych, jak i „przepisów jazdy na drogach”, lecz spełnienie albo jednego, albo drugiego warunku (28 I 1964 — Rw 1571/63).

Ustawa z 13 VII 1957 r. o zwalczaniu spekulacji (Dz. U. poz. 171)

Art. 1. Do istoty przestępstwa z art. 1 § 2 i § 3 ustawy z 13 VII 1957 r. o zwalczaniu spekulacji należy brak uprawnienia do nabycia w jednostce gospodarki społecznej w celu odsprzedaży z zyskiem towaru nie przeznaczonego w tej jednostce do bezpośredniej sprzedaży konsumentom (§ 2 art. 1) lub sprzedaż z zyskiem nabytego w sposób powyższy towaru (§ 3 art. 1 tej ustawy) (21 XII 1963 — II K 290/63).

Ustawa z dnia 22 V 1958 r. o zaostrzeniu odpowiedzialności karnej za chuli-gaństwo (Dz. U. nr 34, poz. 152)

Art. 1. Okoliczność, czy czyn nastąpił w miejscu publicznym, czy też w innym, nie jest jedynym kryterium do ustalenia chuligańskiego charakteru przestępstwa. Odgrywa tu także rolę sposób dokonania przestępstwa, wskazujący na rażące lekceważenie przez sprawcę zasad współzycia społecznego oraz na takie pobudki działania, które sprowadzają się do chęci zaspokojenia przez sprawcę własnych irracjonalnych ambicji, dążeń i zachcianek przez bezceremonialne naruszanie praw innych osób.

Przy ocenie charakteru przestępstwa należy mieć na uwadze całokształt okoliczności, rozpatrzyć łącznie wszystkie fragmenty i epizody składające się na całość zajścia, objętego zazwyczaj jednym zarzutem aktu oskarżenia. Ma to szczególne znaczenie co do takiego przestępczego zachowania się sprawcy, który swoim działaniem narusza szereg norm prawa karnego, a który odpowiada tylko z jednego przepisu zagrożonego najsurowszą sankcją karną. Skoro szereg ekscesów sprawy już w początkowej fazie zajścia znamionuje charakter chuligański, to stwierdzenie takie rzutuje zwykle na taką samą ocenę dalszego przestępczego zachowania się sprawcy, jeżeli to zachowanie się stanowi reakcję na podjęte przez inne osoby czynności przeciwdziałające chuligańskim wybrykom (14 II 1964 — Rw 105/64).

Zebrał

Stefan Kalinowski

3. ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO W SPRAWACH ZE STOSUNKU PRACY I O ZAOPATRZENIE EMERYTALNE

Dekret z 25 VI 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r., nr 23, poz. 97)

Art. 10. Dla określenia podstawy wymiaru renty pracownika nieuspołecznionego zakładu pracy, za którego nie były opłacone składki ryczałtowe na ubezpieczenie społeczne, miarodajne są wyłącznie zarobki ustalone przez organ właściwy dla wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (uchwała składu 7 sędziów S.N. — Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 I 1964 r. — II PO. 15/63).

Art. 24. 1. Jeżeli strona pozwana zatrudnia człowieka upośledzonego umysłowo i wiedząc o stanie umysłowości powoda i o niebezpieczeństwie grożącym przy pracy tolerowała jego samowolę, na którą sama się powołuje, to nie może twierdzić,

że powód ponosi winę spowodowania wypadku przy pracy a pozwany nie odpowiada z tego tytułu (Wyrok z 20 III 1963 r. — I CR 206/62).

2. Gdy osoba uprawniona do świadczeń w myśl dekretu z dnia 25 VI 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin dochodzi od, uspołecznionego zakładu pracy renty wyrównawczej, przewidzianej w art. 24 ust. 2 dekretu, a poszkodowany przyczynił się do wyrządzenia szkody (art. 158 § 2 k.z.); wysokość tej renty oblicza się w ten sposób, że od wysokości szkody wynagradzanej (art. 161 § 2 i 162 § 2 i 3 k.z.) odlicza się rentę z ubezpieczenia społecznego, różnicę zaś zmniejsza się w stopniu odpowiadającym przyczynieniu się poszkodowanego.

Uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego — Izby Cywilnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 XII 1962 r. (III PO 5/62).

3. Pracodawca obowiązany jest zapewnić pracownikowi pełne bezpieczeństwo pracy bez względu na miejsce jej wykonywania, odpowiada więc także za skutki wypadku przy pracy wykonywanej u osoby trzeciej, do której skierował swego pracownika, jeżeli wypadek jest następstwem naruszenia przez tę osobę przepisów o ochronie życia i zdrowia pracowników (Wyrok SN — Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 6 III 1963 r. — I PR 218/62).

Art. 24—26. Roszczenia o odszkodowanie z art. 24—26 dekretu o p. z. e. są wierzytelnościami z tytułu naprawienia szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym, takie zaś roszczenia odszkodowawcze stają się wymagalne z chwilą powstania szkody i od tej chwili poszkodowany uprawniony jest do dochodzenia odszkodowania (art. 134 i 192 k.z.).

Z tego względu za błędny należy uznać pogląd, jakoby do czasu rozstrzygnięcia roszczeń poszkodowanego o rentę z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie biegło przeciwko niemu przedawnienie (wyrok z 5—19 III 1062 r. — 4 CR 582/61).

Art. 36. Pojęcie zdarzenia, o którym mowa w art. 36 ust. 1 dekretu obejmuje nie tylko jednorazowe oddziaływanie, przyczyny zewnętrznej, ale także powtarzające się działanie, lecz przez niezbyt długi okres nie przekraczający czasu trwania dniówki roboczej (Wyrok z 25 III 1063 r. — II PU 27/62).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 6 V 1958 r. w sprawie zawieszania prawa do renty oraz zasad wypłacania inwalidzkiej renty wyrównawczej (Dz. U. poz 111 z 1962 r. i poz. 110 i 205)

§ 2 ust. 1 pkt 3 oraz 7 ust pkt 3. W przypadkach gdy gospodarstwo rolne zostało nabyte przez któregokolwiek z małżonków w czasie trwania małżeństwa i stanowi jego dorobek (wspólność ustawowa z art. 21 § 1 k.r.), o zawieszeniu w połowie lub w całości renty każdego z małżonków w trybie § 2 ust. 1 pkt 3 oraz § 7 ust. 1 pkt 3 wymienionego rozporządzenia Rady Ministrów decyduje połowa przychodu z tego gospodarstwa także wówczas, gdy figuruje ono tylko na imię i nazwisko tego z małżonków, przez którego zostało nabyte (uchwała z 30 X 1963 r. — III PU 17/63).

Dekret z dnia 18 I 1956 r. o ograniczeniu dopuszczalności rozwiązywania umów o pracę bez wypowiedzenia oraz o zabezpieczeniu ciągłości pracy (Dz. U. nr 2, poz. 11 i nr 27, poz. 170)

W razie przejścia pracownika zatrudnionego na podstawie umowy o pracę do innego zakładu pracy z zachowaniem ciągłości pracy, obowiązek zaspokojenia roszczenia z tytułu już nabytego prawa do bieżącego urlopu wypoczynkowego obciąża zakład pracy, w którym pracownik prawo to nabył (uchwała składu 7 sędziów SN — Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 25 I 1963 r. — III PO 18/62).

4. ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Dekret z 25 VI 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r., nr 23, poz. 97)

Art. 4. Uczeń odbywający naukę zawodu w warunkach określonych w ustawie z 2 VII 1958 r. o nauce zawodu, przyuczania do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych (poz. 226 Dz. U. z 1958 r.), jest pracownikiem w rozumieniu art. 4 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym (wyrok z 25 VI 1963 r. — IV TR 531/62).

Art. 5. Rodzeństwem w rozumieniu art. 5 ust. 2 i 3 dekretu, które może kozystać ze świadczeń tylko z tytułu wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej, jest także rodzeństwo przyrodnie (wyrok z 23 X 1963 r. — II TR 2846/62).

Art. 7. 1. Wykonywanie prac szarwarkowych nie jest zatrudnieniem (wyrok z 14 X 1963 r. — II TR 2133/62).

2. Niedopuszczalne jest łączenie ilości godzin pracy w różnych okresach zatrudnienia i tworzenie z nich przeciętnej rocznej (wyrok z 19 XI 1963 r. — I TR 1017/63).

3. W stosunku do b. obywateli polskich, którzy pozostali na obszarze Związku Radzieckiego i uzyskali obywatelstwo radzieckie, są do dnia ewentualnej ich repatriacji właściwe dla oceny ich uprawnień do świadczeń z tytułu zatrudnienia na b. obszarze Polski przepisy prawa radzieckiego i instytucje radzieckie, niezależnie od tego, czy w danym przypadku wypłatę świadczenia przyznanego przez instytucję polską przed zmianą granic wyłącza szczególnie przepis prawa polskiego z uwagi na brak obywatelstwa polskiego.

Cały okres takiego zatrudnienia jest bowiem zatrudnieniem na obszarze Związku Radzieckiego, a w myśl art. 7 ust. 4 dekretu będzie uważany za zatrudnienie na obszarze państwa polskiego, ale tylko w stosunku do obywateli polskich (wyrok z 7 XI 1963 r. — II TR 1297/63).

Art. 9 i § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 10 IX 1956 r. w sprawie zaliczenia pracowników do kategorii zatrudnienia (Dz. U. poz. 176)

Pięcioletni okres zatrudnienia, ustanowiony w § 3 rozporządzenia w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia, powinien przypadać na ostatnie 10 lat przed ustaniem zatrudnienia względnie przed zgłoszeniem wniosku o rentę inwalidzką w razie dalszego wykonywania zatrudnienia.

Przyjęcie powyższego stanowiska wyprowadzonego z art. 38 dekretu i analizy porównawczej § 3 i 4 rozporządzenia znajduje również uzasadnienie w przepisach o zaliczeniu do pracowników I kategorii zatrudnienia nauczycieli objętych ustawą z 27 IV 1956 r. o prawach i obowiązkach nauczycieli (Dz. U. 12, poz. 63). W myśl art. 14 tej ustawy nauczycielowi przysługuje prawo do zaopatrzenia emerytalnego na zasadach określonych w przepisach dla pracowników I kategorii zatrudnienia. Wprawdzie zasady zaliczenia nauczycielowi do pracowników I kategorii zatrudnienia określone zostały odrębnym aktem prawnym (a mianowicie: rozporządzeniem Rady Ministrów z 10 V 1957 r. — Dz. U. nr 27, poz. 119), niemniej jednak ustanowione w nim zasady potwierdzają wyprowadzoną z art. 38 dekretu zasadę, że 5 lat zatrudnienia w I kategorii musi przypadać na okres ostatnich 10 lat przed ustaniem zatrudnienia (wyrok z 18 VI 1963 r. — III TR 688/63).

Art. 10. Od dnia 1 VIII 1959 r. dodatek dewizowy (zwany także dolarowym), wypłacany członkom załogi statków Polskiej Marynarki Handlowej podczas rejsu zagranicznego, ma charakter diet i nie wchodzi do podstawy wymiaru renty. W dniu 16 VII 1959 r. bowiem zapadła uchwała nr 313/59 Komitetu Ekonomicznego

Rady Ministrów (Znak RM 524/59) w sprawie zmiany zasad wynagradzania pracowników zatrudnionych na statkach uprawiających żeglugę międzynarodową w Polskiej Marynarce Handlowej. Zwiększając znacznie fundusz płac resortu żeglugi i gospodarki wodnej, uchwała ustanowiła nowe zasady wynagrodzenia pracowników przez wyodrębnienie: 1. płacy zasadniczej, 2. dodatku funkcyjnego lub gospodarczego, 3. dodatku eksploatacyjnego oraz 4. dodatku dewizowego. Dwa pierwsze dodatki mają charakter dodatkowego wynagrodzenia, zaś dodatek dewizowy, wypłacany w myśl tej uchwały jako dieta, wolny jest od podatku i nie wchodzi do funduszu płac (wyrok z 26 X 1963 r. — III TR 516/63).

Art. 11. 1. Skierowanie pracownika przez jego zakład pracy do innego zakładu pracy w celu umożliwienia jego uruchomienia, należy uważać za zmianę zakładu pracy na podstawie „innego zarządzenia” (art. 11 ust. 4 pkt 1), zwłaszcza gdy skierowanie takie lub wyrażenie zgody na przejście do takiego zakładu pracy odbywało się na skutek ogólnych zarządzeń właściwych władz (wyrok z 24 V 1963 r. — III TR 1533/62).

2. Przypadki, w których uznaje się zatrudnienie za nieprzerwane, są w art. 11 wymienione taksatywnie i rozszerzająca interpretacja tego przepisu jest niedopuszczalna (wyrok z dnia 5 XII 1963 r. — I TR 1169/63).

Art. 31 i rozporządzenie Rady Ministrów z 6 V 1958 r. w sprawie zawieszenia prawa do renty oraz zasad wypłacania inwalidzkiej renty wyrównawczej (Dz. U. poz. 111 i z 1962 r. poz. 110 i 205).

Jeżeli właściciel lub posiadacz gospodarstwa rolnego na zasadzie dekretu z 9 II 1953 r. o całkowitym zagospodarowaniu użytków rolnych (Dz. U. poz. 40) pozbawiony został możliwości korzystania z tego gospodarstwa wskutek jego oddania innej osobie w użytkowanie, nie ma w art. 31 ust. 3 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym i w przepisach wymienionego rozporządzenia w sprawie zawieszania prawa do renty oraz zasad wypłacania inwalidzkiej renty wyrównawczej podstawy prawnej do zawieszenia mu prawa do świadczeń rentowych lub do ograniczenia ich wysokości (Wyrok z 21 XI 1963 r. — II TR 2406/62).

Art. 36. Okoliczność, że pracownik mając do wyboru autobus i kolej postanowił odbyć drogę powrotną z podróży służbowej autobusem i podczas dojazdu na dogodny przystanek autobusowy uległ wypadkowi, nie pozbawia go ochrony ubezpieczeniowej (Wyrok z 8 X 1963 r. — TR 635/63).

Art. 39 ust. 3, 7 i 8, rozporządzenie Rady Ministrów z 6 V 1958 r. w sprawie zawieszania prawa do renty oraz zasad wypłacania inwalidzkiej renty wyrównawczej (Dz. U. nr 26, poz. 111 i z 1962 r. nr 24, poz. 110 i nr 43, poz. 205) oraz zarządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 20 VI 1958 r. w sprawie wypłaty rent fachowym pracownikom służby zdrowia (M.P. Nr 49, poz. 289)

Przez pielęgniarkę albo pielęgniarza w rozumieniu wyżej wymienionych przepisów, którym zamiast zawieszenia renty obniża się jedynie wysokość renty, rozumie się jedynie pielęgniarkę (pielęgniarza) pełnokwalifikowaną (dyplomowaną). Wynika to ze sposobu sformułowania przepisów § 1 wymienionego wyżej zarządzenia z 20 VI 1958 r., a mianowicie z wyrazów: „zajmują stanowisko...” (wymienione w tym zarządzeniu). Jakże zaś stanowisko zajmuje osoba pełniąca funkcje w zakresie pielęgniarstwa, wynika z umowy o pracę. Gdyby ustawodawca zamierzał uczynić wyjątek od generalnej zasady zawieszania rent nie tylko w stosunku do pielęgniarek pełnokwalifikowanych, lecz również w stosunku do pielęgniarek przyuczonych, młodszych pielęgniarek lub asystentek pielęgniarskich, byłby albo: 1. przepis ten inaczej sformułował, np. przez użycie wyrazów „pełnią funkcje: ...pielęgniarek”, a wówczas każda osoba pełniąca takie funkcje byłaby objęta

tym przepisem; albo 2. były te pozostałe stanowiska pielęgniarskie wyraźnie w zarządzeniu wymienić, tak jak to uczynił np. w stosunku do pracowników farmaceutycznych w § 1 pkt 2 zarządzenia lub w stosunku do techników dentystycznych w § 1 pkt 6 zarządzenia. W przepisach tych wymienione są stanowiska wymagające różnych kwalifikacji zawodowych w zakresie farmacji względnie dentystyki.

Skoro ustawodawca tego nie uczynił w stosunku do całego personelu pielęgniarskiego, należy dojść do wniosku, iż wymienionym wyżej przepisem objęte są tylko pielęgniarki pełnokwalifikowane (z dyplomem), a więc pielęgniarki w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z 21 II 1935 r. o pielęgniarstwie (Dz. U. nr 27, poz. 199), a nie osoby, które pełnią pomocnicze funkcje pielęgniarskie, albo mogą pełnić funkcje pielęgniarki pod nadzorem co najmniej pielęgniarki o pełnych kwalifikacjach.

Ustawa z 28 V 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r., nr 23, poz. 99)

Art. 2 ust. 2 pkt 6. Przejście pracownika od pracy górniczej do pracy niegórniczej na zasadzie orzeczenia lekarskiego, stwierdzającego jego niezdolność do dalszego wykonywania pracy górniczej, nie jest przeniesieniem służbowym w rozumieniu art. 2 ust. 2 pkt 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym górników, lecz zmianą pracy górniczej na niegórniczą z przyczyny, która uzasadnia uznania tej pracy za pracę równorzędną z pracą górniczą (Wyrok z 30 V 1953 r. — I TR 199/63).

Art. 4 i 32 w połączeniu z art. 7 ust. 2 dekretu z dnia 25 VI 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Dla zaliczenia lat przynależności do drużyny ratowniczej w wymiarze półtora-krotnym nie jest wymagane, by pracownik był stale i w pełnym wymiarze godzin zatrudniony pod ziemią, nie można jednak uznać za okres zatrudnienia pod ziemią okresu, w którym pracownik był zatrudniony pod ziemią w wymiarze godzin niższym niż połowa czasu pracy obowiązującego pracowników zatrudnionych pod ziemią (wyrok z 27 VIII 1963 r. - I TR 897/63).

Ustawa z 28 VI 1962 r. o przejmowaniu niektórych nieruchomości rolnych w zagospodarowanie lub na własność państwa oraz o zaopatrzeniu emerytalnym właścicieli tych nieruchomości i ich rodzin (Dz. U. poz. 166)

Właściciel gospodarstwa rolnego, który na podstawie art. 60 pr. rzecz, aktem notarialnym z 1957 r. zrzekł się gospodarstwa rolnego nadanego mu w zamian za jego przejęte przez państwo gospodarstwo, nie ma prawa do zaopatrzenia z powołanej ustawy (Wyrok z 27 VIII 1963 r. — IV TR 1893/62).

Prawo o sądach ubezpieczeń społecznych

Art. 309. 1. Jeżeli organ rentowy nie dał wiary zeznaniom świadków wskazanych przez zainteresowanego, a sąd po ich ocenie doszedł do wniosku, że są one niewystarczające dla udowodnienia spornego faktu, powinien sam świadków tych przesłuchać (wyrok z 19 X 1963 r. III TR-2941/62).

2. Jeżeli sąd uznał potrzebę przesłuchania jako świadków lekarzy, którzy leczyli zainteresowanego przed wielu laty, powinien żądać od nich wyjaśnienia, na czym opierają swoje zeznania o ówczesnym stanie jego zdrowia, a w szczególności, czy mają zachowaną dokumentację lekarską, która mogłaby zostać przedstawiona biegłym sądowym w celu wydania opinii w spornej kwestii, kiedy powstało inwalidztwo zainteresowanego (wyrok z 8 XI 1963 r. HI TR-2755/62).

Zebrał

Tadeusz Wasylecki

5. ORZECZNICTWO GŁÓWNEJ KOMISJI ARBITRAŻOWEJ

Dekret z 5 VIII 1949 r. o państwowym arbitrażu gospodarczym (tekst jednolity Dz. U. z 1961 r., nr 37, poz. 195)

Art. 14 ust. 2. Wniosek o wezwanie do współuczestnictwa w sporze arbitrażowym skutkuje przerwaniem biegu terminu prekluzyjnego dla dochodzenia roszczenia w stosunku do jednostki wskazanej w tym wniosku tylko wtedy, gdy wniosek zostanie uwzględniony (1 VI 1963 r. — BO-10972/62).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 3V 1960 r. w sprawie organizacji państwowych komisji arbitrażowych i trybu postępowania arbitrażowego (Dz. U. nr 26, poz. 148)

§ 22. Komisja arbitrażowa może nie uwzględnić wniosku o zasądzenie zwrotu należności, która została zapłacona po upływie terminu prekluzyjnego, jeżeli istniały przesłanki uzasadniające przywrócenie terminu w przypadku, gdyby należność nie została zapłacona (1 VI 1963 r. — BO-19072/62).

§ 53 ust. 3. Jeżeli postępowanie arbitrażowe zostało zawieszona do czasu rozstrzygnięcia innego sporu, wówczas nie ma podstaw do umorzenia zawieszona i nie podjętego w ciągu roku postępowania (§ 53 ust. 3 przepisów o postępowaniu arbitrażowym), choćby wniosek o zawieszenie postępowania zgłoszony został przez obie strony (4 VI 1963 r. — III-4444/63).

Ustawa z 18 VII 1950 r. — przepisy ogólne prawa cywilnego (Dz. U. nr 34, poz. 311)

Art. 111 pkt 2. Wniosek o wezwanie do współuczestnictwa w sporze arbitrażowym skutkuje przerwaniem biegu terminu prekluzyjnego dla dochodzenia roszczenia w stosunku do jednostki wskazanej w tym wniosku tylko wtedy, gdy wniosek zostanie uwzględniony (1 VI 1963 r. — BO-10972/62).

Kodeks zobowiązań z 27 X 1933 r. (Dz. U. nr 82, poz. 598 wraz ze zmianami)

Art. 157 § 2. Kooperanci, którzy nie wykonali na rzecz producenta wyrobu finalnego dostaw części niezbędnych do produkcji tego wyrobu, odpowiadają za stratę, jaką poniósł producent wyrobu finalnego, będąc zmuszony do zapłaty odszkodowania umownego za niewykonanie umów dostawy w stosunku do swoich odbiorców (27 IX 1963 r. — I-5638/63).

Art. 239, 240 § 1 i 502. Przedsiębiorstwo przeładunkowe obowiązane jest, przy dokonywaniu zleconego mu przez odbiorcę przesyłek kolejowych rozładunku wagonów, dochować terminów przewidzianych w przepisach kolejowego prawa przewozowego; niedotrzymanie tych terminów — przy braku dowodów, że uchybienie to nastąpiło z przyczyn od przedsiębiorstwa przeładunkowego niezależnych — skutkuje obowiązkiem przedsiębiorstwa przeładunkowego do zapłaty odszkodowania odpowiadającego wysokości kar umownych, jakie odbiorca przesyłki zmuszony był zapłacić kolei za przetrzymanie wagonów pod rozładunkiem (13 VII 1963 r. — BO-3052/63).

Dekret z 24 XII 1952 r. — o przewozie przesyłek i osób kolejami (Dz. U. nr 4, poz. 7 z r. 1953).

Art. 9, 95, 102 i 109. Kolej nie ponosi odpowiedzialności za niedotrzymanie terminów dostawy przesyłek w czasie nienormalnie mroźnej zimy 1962—1963 r., jeżeli termin dostawy przesyłki przypadał w okresach ustalonych w zarządzeniu ministra komunikacji z 27 III 1963 r. (Dz. Taryf i Zarządzeń Komunikacyjnych nr 9, poz. 41).

Z motywów uzasadnienia:

... To uchylene odpowiedzialności kolei z natury rzeczy nie może dotyczyć całej zimy 1962—1963 r., w ciągu której były też krótsze czy dłuższe okresy, w których temperatura i pogoda nie odbiegały od normy...

... W zarządzeniu tym Minister Komunikacji, z powołaniem się na postanowienia art. 22 § 4 umowy o międzynarodowej kolejowej komunikacji towarowej (SMGS), ustala szczegółowa okresy czasu, w których kolej — z uwagi na szczególne warunki atmosferyczne panujące w czasie ostatniej zimy — zwolniona jest od odpowiedzialności za niedotrzymanie terminów dostawy wszelkich przesyłek przewożonych w ramach tej ostatniej umowy. Dotyczy to w szczególności okresów od godz. 0,00 do godz. 24 w dniach: od 11 I 1963 r. do 22 I 1963 r., od 25 I 1963 r. do 31 I 1963 r., od 1 II 1963 r. do 8 II 1963 r., od 22 II 1963 r. do 28 II 1963 r.

Ponieważ czasokresy podane w tym zarządzeniu dotyczą przewozu przesyłek w obrębie kraju, przeto — zdaniem Głównej Komisji Arbitrażowej — nie ma przeszkód, by zastosować je również do przesyłek wewnętrznych... (29 X 1963 r. III-8135/63/P).

Art. 35, 39 i 107. 1. Do przewożonych koleją towarów, które nie są wymienione w klasyfikacji towarów zamieszczonej w Taryfie towarowej PKP, lub których nie można zaliczyć do żadnej pozycji, podgrupy względnie grupy, stosuje się najwyższą klasę przewoźnego i nie ma podstaw do odnoszenia poszczególnych pozycji tej klasyfikacji towarów przez analogię do towarów nie objętych tymi pozycjami.

2. Jednostka gospodarki uspołecznionej, przystępując do produkcji nowego artykułu nie objętego taryfową klasyfikacją towarów, powinna więc przedsięwziąć starania o wprowadzenie do tej klasyfikacji nowej, odpowiedniej dla tego artykułu pozycji (18 IV 1963 r. — BO-8512/62).

Dekret z 25 VI 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym, pracowników i ich rodzin (tekst jednolity — Dz. U. z 1958 r. nr 23, poz. 97).

Art. 24 ust. 1. Jeżeli na skutek dopuszczenia przez uspołecznione przedsiębiorstwo cyrkowe do użycia przez akrobatę rekwizytu (trapezu) wadliwie skonstruowanego akrobata ten uległ wypadkowi, to przedsiębiorstwo cyrkowe ponosi odpowiedzialność w trybie art. 24 ust. 1 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r., nr 23, poz. 97), przy czym bez znaczenia jest w tym przypadku okoliczność, że rekwizyt (trapez) stanowił prywatną własność akrobaty (13 II 1963 r. — BO-10971/62).

Art. 24 ust. 2. Dopuszczalne jest zawarcie porozumienia między przedsiębiorstwami uspołecznionymi, w myśl którego przedsiębiorstwo, do którego wydelegowani zostali pracownicy innego przedsiębiorstwa, obowiązane jest ponosić odpowiedzialność za zapewnienie tym pracownikom bezpieczeństwa pracy.

W wyniku zawarcia takiego porozumienia przedsiębiorstwo, które zatrudniało delegowanych przez inne przedsiębiorstwo pracowników, obowiązane jest zwrócić przedsiębiorstwu, które pracowników tych delegowało, sumy, jakie przedsiębiorstwo delegujące musiało zapłacić delegowanemu pracownikowi, który uległ wypadkowi wskutek niezapewnienia mu bezpieczeństwa pracy (13 III 1963 r. — BO-1331/63).

Zarządzenie przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z 9 IV 1959 r. — w sprawie przydziałów, rozdzielników i uzgodnień dostaw oraz ogólnych warunków dostawy pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej (M.P. nr 37, poz. 167 zm. M.P. z 1961 r., nr 84, poz. 350)

§ 91 ust. 3. 1. Przepis § 91 ust. 3 ogólnych warunków dostaw w obrocie krajowym z 1959 r. w brzmieniu ustalonym zarządzeniem przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z 25 X 1961 r. (M.P. nr 84, poz. 350) ma zastosowanie także w przypadku, gdy znajdujące się w odebranej na podstawie próbkii reprezentatywnej partii towaru przedmioty wadliwe można oddzielić od przedmiotów niewadliwych.

2. Skoro Polska Norma przewiduje, że ocena dostarczonej partii obuwia dokonywana jest na podstawie określonej próbki, to odbiór obuwia przeprowadzony na podstawie takiej próbki jest odbiorem ostatecznym (28 VI 1963 r. — BO-1888/63).

§ 91 ust. 4. Przewidziane w ogólnych warunkach dostaw podwyższenie odszkodowania umownego za powtarzające się wady w dostawach takich samych przedmiotów (§ 91 ust. 4 o.w.d. z 1959 r. ze zmianami ogłoszonymi w M.P. z 1961 r., nr 84, poz. 350, oraz § 91 ust. 6 o.w.d. z 1963 r. — M.P. nr 34, poz. 172) ma na celu zabezpieczenie dostaw dobrej jakości i zaostrenie sankcji za powtarzanie się wadliwej produkcji; wobec tego przepis ten nie może być stosowany zwiężajaco w tym kierunku, aby przy powtarzających się dostawach wadliwego obuwia za „taki sam przedmiot” uzasadniający podwyższenie sankcji mogło być uważane tylko obuwie o identycznym symbolu (10 VI 1963 r. — 1-2987/63).

Zarządzenie przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z 16 X 1959 r. — w sprawie uzgodnień dostaw i ogólnych warunków dostaw związanych z obrotem z zagranicą pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej (M.P. nr 92, poz. 494 zm. M.P. z 1961 r. nr 84, poz. 350)

§ 13 pkt. 2 o.w.d. import. Za równoznaczne z nieoznaczeniem towaru w rozumieniu § 13 pkt 2 ogólnych warunków dostaw towarów pochodzących z importu (M.P. z 1959 r., nr 92, poz. 494) uznać należy również oznaczenie niewłaściwe (niezgodne z rzeczywistością), co w konsekwencji skutkuje obowiązkiem uiszczenia przez sprzedawcę odszkodowania umownego przewidzianego na wypadek dostarczenia towaru z wadami (§ 37 pkt 1 lit. b) powołanych o.w.d.); oznaczenie towaru, o którym mowa w § 13 pkt 2 o.w.d. towarów pochodzących z importu, może w pewnych przypadkach dotyczyć także oznaczenia ilości towaru, a nie tylko jego cech jakościowych (17 IX 1963 r. — BO-6782/63).

§ 14, 16, 35 i 37 o.w.d. import. Roszczenie o odszkodowanie umowne z powodu wad dostarczonego towaru jest roszczeniem z tytułu rękojmi; wobec tego odbiorca, który nie zawiadomił dostawcy o wadzie we właściwym terminie, nie może dochodzić odszkodowania umownego.

Z motywów uzasadnienia:

... Roszczenie z tytułu rękojmi za wady obejmuje nie tylko uprawnienie do odstąpienia od umowy, obniżenia ceny lub wymiany towaru wadliwego na niewadliwy (§ 16 ust. 1 o.w.d. towarów pochodzących z importu), ale również uprawnienie do zapłaty odszkodowania umownego lub naprawienia szkody rzeczywistej poniesionej na skutek istnienia wady (§ 16 ust. 2, § 35 i 37 w. wskazanych o.w.d.). W tym sensie przepisy o rękojmi stanowią *lex specialis* w stosunku do przepisów o odszkodowaniach za nienależyte wykonanie zobowiązania (rozdział 7 o.w.d. towarów pochodzących z importu). Odbiorca, który nie zawiadomił dostawcy o wadzie w ustalonym terminie, nie może dochodzić odszkodowania umownego z powodu istnienia wady (§ 37 pkt 1 lit. b) o.w.d. towarów pochodzących z importu), skoro nie dopełnił warunku przewidzianego w szczególnych przepisach o rękojmi. Takie stanowisko w niniejszej sprawie znajduje potwierdzenie w § 16 ust. 2 o.w.d. towarów pochodzących z importu, który dopuszcza roszczenie odszkodowawcze

z powodu istnienia wad tylko w razie wykorzystania przez nabywcę podstawowych uprawnień z tytułu rękojmi (odstąpienie od umowy, żądanie obniżenia ceny, wymiana lub naprawa towaru wadliwego), a w danym przypadku powódka — jako nabywca — uprawnień tych nie wykorzystwała i utraciła wszystkie roszczenia łącznie z roszczeniem o odszkodowanie umowne... (21 XI 1962 r. — I-5412/62).

§ 14 ust. 4 o.w.d. import. Nieujawnienie wad ukrytych towaru pochodzącego z importu w terminach przewidzianych w § 14 ust. 4 o.w.d. towarów pochodzących z importu powoduje utratę roszczeń nabywcy, jeżeli sprzedawca nie może już dochodzić roszczeń zwrotnych od dostawcy zagranicznego (20 III 1963 r. — I-37/63).

§ 16 ust. 1 i § 39 ust. 2 o.w.d. import. Jeżeli dopiero po upływie przewidzianego w umowie terminu dostawy doszło między stronami do porozumienia, mocą którego nabywca zgodził się przyjąć po obniżonej cenie wadliwy towar dostarczony przez centralę handlu zagranicznego, to centrala obowiązana jest do zapłaty odszkodowania umownego za zwłokę (12 III 1963 r. — I-9756/62).

Zarządzenie ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 14 IV 1958 r. — w sprawie umów o roboty budowlano-montażowe wykonywane przez przedsiębiorstwa państwowe (M.P. nr 32, poz. 186, i z 1960 r. nr 7, poz. 33).

§ 18 ust. 1 i 19 ust. 1. Wykonawca robót budowlano-montażowych, który, mając już w początkowym stadium prowadzonych robót możliwość stwierdzenia wadliwości dostarczonej przez inwestora dokumentacji, nie powiadomił o tym inwestora i kontynuował roboty na podstawie tej błędnej dokumentacji, odpowiada za wyrządzoną przez to szkodę (12 VII 1963 r. — BO-1601/63).

§ 60 ust. 3. Przewidziana w § 60 ust. 3 ogólnych zasad umów o roboty budowlano-montażowe (M.P. z 1958 r. nr 32, poz. 186) kwota 1000 zł nie stanowi minimum odszkodowania za każdy miesiąc zwłoki w usunięciu wad, lecz za cały okres zwłoki bez względu na czas jej trwania (14 X 1963 r. — BO-4575/63).

Zebrał

Zenon Kłafkowski